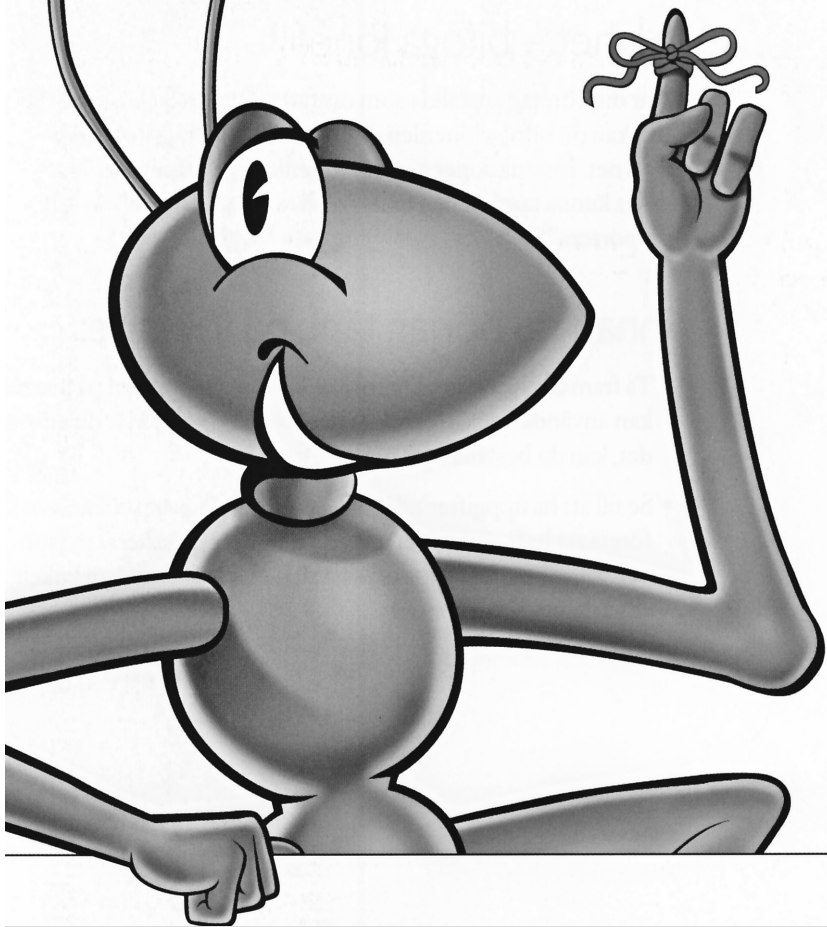

Rötter & Frön

Välkommen till
Årsets Bygde-
gård och årets
träff den 5 maj

10.00 börjar dagen och rullar på
traditionsenligt med förfriskning-
ar, årsmöte, utfärd till Fredriks-
bergs gruvor samt diskussioner
om och med våra anor. Anmälan
om deltagande till ordförande An-
dersson senast 1 maj, adress å
nästa sida...

SANDELL-nummer
- det du inte visste om Jonas

Fröderydbygdens Forskarvänner

Förening för släkt- och bygdeforskare
med anknytning till Fröderyds socken

Medlemsavgift
100 SEK/år

Plusgiro
413 25 17-6

Ordförande & Kassör
Lars-Åke Andersson
Sävsjövägen 23
570 12 Landsbro
0383-607 68
E-post
helen.larsake@telia.com

Sekreterare
Marie Danvall
Gärdesvägen 31
570 12 Landsbro
0383-608 06
E-post
mariedanvall@telia.com

Redaktör
Per Frödholm
Villa Klockliden
Klockvägen 10
374 53 Asarum
0454-32 61 73
E-post
326173@gmail.com

Digital redaktörpost

Allt material till denna tidning in-
sänds i digital form;
Text och bilder till adress
326173@gmail.com

Med ordföranden på tankefärd

Tänkt av Lars-Åke Andersson

Vad månne det bliva om tankar kastas från det ena till det andra? Blir det något vettigt eller bara en massa ord uppställda efter varandra i en spalt med jämndragna kanter och inte allt för många stavfel?

Tanke ett som precis ramlade på mig. För en halvtimme sedan ringde vår medlem i Sävsjö, Gun Fransson och berättade att hon varit på biblioteket i nämnda stad under dagen. Hon var där för att överlämna ett par ex av Njudungs Släktforskarförenings medlemsblad och samtidigt tala om att föreningen ämnade ha en så kallad Pratkväll i nämnda biblioteks forskarsal i nästa vecka, att vi skulle vara där under öppettiden och i första hand hjälpa nybörjare i forskningens ädla konst tillrätta. Hon fick då veta att det i fortsättningen skulle kosta oss **250 kronor** varje gång vi ska vara där, märklig kultursyn.

Till Fröderyd och vad jag tänkt på för några dagar sedan (jag hittade en lapp med anteckningar). Hembygdsföreningens årsskrift Hemböjda delades för ett par veckor sedan ut till medlemmarna. Den har övertecknad som redaktör men har många medverkande skribenter. För den som är intresserad finns den att köpa för 50 kronor vid träffen i Årset eller beställa av mig (porto tillkommer om den skickas med Posten). Nämnda Hembygdsförening fyller 75 år i år och det ska firas i augusti. Landshövdingen är inbjuden men jag vet inte om hon kommer. Nämnda förening ska hålla årsmöte på söndag (det är fredag 8 mars idag) och en ny ordförande ska väljas, den nuvarande har övergett bygden och flyttat åt Hallandshållet till.

Ny tankefärd och jag hamnar på vad jag pysslat det senaste 3/4 året. En inventering av gravstenarna på Fröderyd kyrkogård. Vi började med att fotografera alla stenar i somras och i vinter har de fått namn samt föräldrar och barn (d.v.s. varje begravd person har noterats med fullständigt namn, föräldrar, födelseort (by) eventuell maka/make samt barn). Allt är inte klart än men jag kommer att ha med pärnarna till träffen.

Under förra året och hitintill i år har ingen bosatt i Fröderyd socken avlidit men några utflyttade Fröderydsbor har återkommit för en sista vila. I kolumnen födda kan noteras att hela fem barn föddes under 2012. De inflyttades antal torde även överstiga de utflyttades. Alltså en plussiffra totalt vad det gäller folkmängden.

Det som just nu pratas om mest i bygden är de Vindkraftverk som olika bolag planerar att uppföra. De ska bli 150-180 meter höga och en del har synpunkter mot medan de flesta är positiva. I botten ligger nog en viss avundsjuka efter som de som får verken på sina marker kommer att tjäna pengar. Grannarna ska kompenseras men de som har ägor en bit bort blir nog lottlösa. Argumenten mot tycker jag är både löjliga och fantasifulla.

En sak är alla dock överens om det finns för många vildsvin. De bökar upp i trädgårdar, på åkrar och betesmarker och i skogen. I skogen gör de väl ingen skada men inpå husen är det värre. Det är många som inte längre kan odla potatis utan att riskera få dem uppätta.

En avslutande tanke om vår förening. Den har blivit mycket äldre. Alltså medelåldern i medlemskåren stiger för varje år. Vad göra åt detta problem?

Om Automobilen

- registrering och framförande

Meddelat av Per Frödholm

Kunglig förordning Nr 90, given 1906-09-21

Om automobiltrafik

§ 6. Inom varje län tilldelas envar automobil sitt särskilda ordningsnummer, vilket, jämte en gemensam, länet betecknande bokstav, utgör automobilens igenkänningsmärke. Länen betecknas sålunda, att (...). (stipulerar om länsbokstäver A-Z samt AC och BD).

Automobilens hastigheter Inom tätbebyggt område:

- Vid dagsljus högst 15 km/tim
  - Vid mörker och dimma högst 10 km/tim
- Annorstädes 25 km/tim respektive 10 km/tim

§ 13. Om belysning: Det skall finnas minst en lykta med vitt sken som upplyser vägen minst 10 meter framför automobilen.

Kunglig förordning Nr 315, given 1916-06-30

Ersätter förordning 1906-09-21

§ 14. Om personautomobils hastighet med vikt om max 1 ton:

Automobilens hastigheter inom tätbebyggt område:

- Vid dagsljus högst 20 km/tim
- Vid mörker högst 15km/tim
- Vid dimma högst 10 km/tim

Annorstädes:

Vid dagsljus högst 30 km/tim, kan höjas till 40 km/tim om sikten är 250 meter

- Vid mörker högst 15km/tim
- Vid dimma högst 10 km/tim

§ 16. Om belysning: Det skall finnas minst en lykta med vitt sken som upplyser vägen minst 50 meter framför automobilen.

I biltäta län som Malmöhus och Stockholm lades även en andra bokstav till efter ordinarie, exempelvis Malmöhus ordinarie M och tillägget MA och Stockholm A och AA. Registreringssystemet var i bruk 1906-1973. Idag har vi som bekant tre bokstäver och tre siffror på plåten, vilket ger drygt 12 miljoner variationer. Diskussioner om ett sjunde tecken pågår då fler kombinationer behövs i framtiden.

Läs mer på Wikipedia om länsbokstäver och registreringsskyltar i Sverige.

Automobilforskning

Vi alla har gamla bilder på släktingar poserande vid bil.

Om du vill veta mer om bilen, tekniska data, ägarlängder och annat automobil, kan du vända dig till det Landsarkiv där bilen hör hemma och begära utdrag ur fordonsregistret. Bilar med **F** i nummerplåten hör hemma i Vadstena. Bilar med **K** hör hemma i Lund. Registren är upplagda i nummerplåtsordning, alltså du ställer frågan exempelvis angående **K 1600** och får förhoppningsvis positivt svar (vissa bilar saknas i registren). Det finns färdiga frågeformulär på Landsarkivens hemsidor.

Du kan även söka information om bilar som rullar på vägarna idag, inga personuppgifter, använd denna adress;

<https://www21.vv.se/fordonsfraga/>

Jonas Nilsson

- mer känd som Sandell

Text och forskning Per Frödholm

Källor Lenhovda kyrkoarkiv där inget annat anges

Prosten Jonas Sandell en av sin tids mest dugliga präster. Uppväxt med en livslögn och med fosterföräldrar i Karlskrona, vilka är djupt skuldsatta – utmäta två gånger av Kämnärsrätten, vars äktenskap slutar med skilsmässa.

Fosterfar Johannes Sandell är en lågmäld, öm och gudfruktig man, fostermor Catharina Håkansdotter, vilken är Jonas halvfaster, har ett hett temperament. Livslöggen är att sanningen om Jonas biologiska familj i Lenhovda undanhölls honom, detta av rädslan för att Jonas kärlek till sina fosterföräldrar skulle minska om han visste att han hörde hemma i Lenhovda. Jonas far Nils Nilsson besökte Karlskrona under sonens uppväxt utan att sonen visste vem han var. Jonas och hans far möttes som far och son i Lenhovda påskhelgen 1803 då Jonas var 13 år. Jonas var medellös under sin studietid, hankade sig fram med ströjobb runt om i Småland och Skåne och tog slutligen sina teologiska examina med lånade pengar. Med detta i bagaget är det inte konstigt att Jonas Sandell är den präst han är samt att hans dotter Lina blir den psalmdiktare hon blir, för henne är särskilt viktigt bevitnandet av sin far Jonas död i Vättern. Här nedan följer utdrag från ett flertal källor vilka berättar om den äkta slakten i Lenhovda och om den falska i Karlskrona.

Jonas Nilsson Sandell har ordet

Jag är född den 10 januari 1790 i Nöbbeled Mellangård,

mig var en särskild händelse, hon kom till Lenhovda julen 1792? för att ta hand om min syster, men efter julottan på väg ut från kyrkan hörde hon mig gråta och jag räckte henne mina armar, detta ansåg hon vara försynen och tog då mig i sin vård.

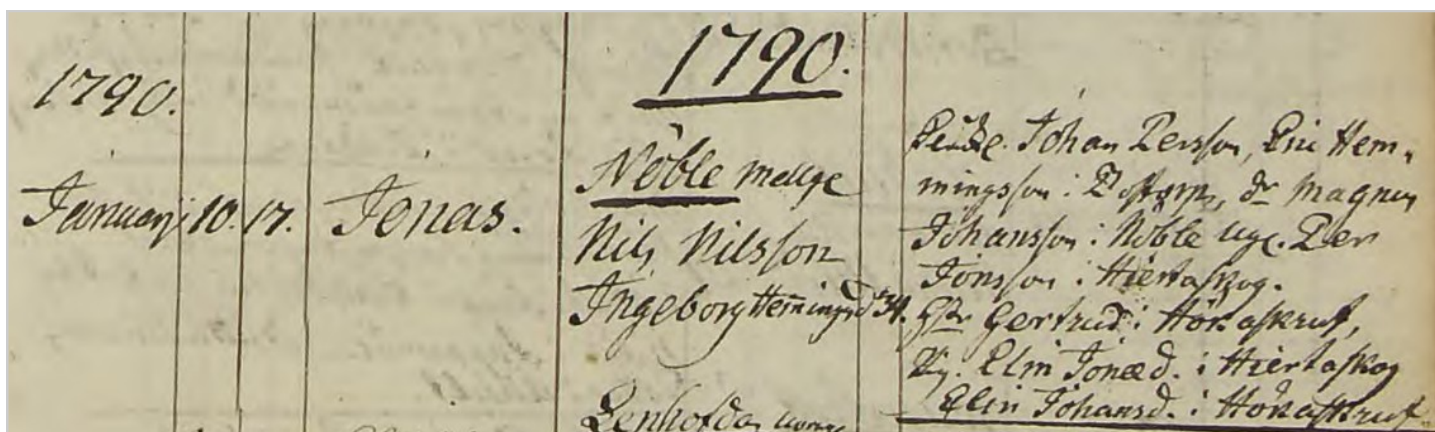
Vid påsktiden 1803 besökte jag min levande fader, vilken jag hade sett tidigare i Karlskrona, dock utan att veta att han var min far. Att detta var hemligt var en fruktan att min kärlek till mina fosterföräldrar skulle minska. Farbror var from och stilla, faster hade ett häftigt lynne. De levde väl tillsammans i början men sedan uppkom stridigheter. Han dog 1806 i Karlskrona och hon slutade sina dagar hos mig i Hassla 1825. Källa: Sandells memoarer 1829, Fröderyds hembygdsförening.

Proband

Jonas Nilsson, f. 1790-01-10 i Nöbbeled Mellangård (C1:1 sid 193). Bosatt i Karlskrona 1792 (A1:4 sid 551). Vigd 1818 i Lenhovda (C1:3 sid 271) med prosten Engstrands dotter Fredrika (prostens hustru är en Wieselgren). Bosatt i Hassla Lenhovda från 1816, vilken gård ägs av svärfar prosten. Flyttar till Växjö 1826, i Växjö domkyrkokommunister. (Lenhovda A1:7 sid 437, A1:8 sid 11, A1:9 sid 21 och Ekeberga A1:3 sid 261). Kommer till Fröderyd 1831 från Växjö (Fröderyd A1:11 sid 1).

Småländska Nationen. Biografiska och genealogiska anteckningar, A H Lundin. Utgivna av Smålands Nation. Lund 1882

1537. Jonas Sandell (i matr. står Johan) f. 1790 i Nöbbeleds Mellangård af Lenhofda s:n. (Son af Nils Nilsson, Hemmansegare.) Prest 1813. Huspredikant hos Grefve A. Hamilton på Huseby s. å.; Ph. M. 1817; v. Kollega i W:ö k.

fader Nils Nilsson brukade ¼ mtl, moder Ingeborg Hemmingsdotter, vilken dog då jag ännu ej upphunnit ¼ år. Jag lämnades bort för att ammas i Signhildstorp av en bondhustru, när jag var avvand kom jag till Karlskrona där en halvfaster Anna Katrina Håkansdotter gift med en smed Johan Sandell emottog mig. Dessa fosterföräldrar hade inga egna barn och gav mig den ömmaste vård. Hos dem var jag tills jag fyllde 13 år, och under hela denna tid visste jag inte att jag hade andra föräldrar. Att min faster tog

å.; ordinarie 1818. Past.-Exam. 1822. Domkyrkokommunister i W:ö 1824, tillträdde 1826; Khde i Fröderyd 1829, tillträdde 1831. Prost 1836. Kontraktspastor i Westra h. 1839, ordinarie 1840. Sekreterare vid W:ö stifts Bibel-Sällskap 1820; utsedd 1836 till Pred. vid nästa prestmöte. Ledamot af Evangel. Sällsk. i Sthm; L. W. O. 1858 död genom druckning under en ångbåtsresa på Wetteren. En af stiftets utmärktaste prester; framstående homilet o. kasuistiker på det muntliga meddelandets väg; gjorde äfven samlingar i

(Forts. från sidan 4)

naturalhistoria o. antiqviteter. Hade blifvit uppfostrad såsom eget barn af sin faster o. hennes man, en smed Sandell i Carlskrona, samt af dem hållen i W:ö skola.

Folkets röst 1858-07-31 (www.kb.se)

Från Jönköping skrivs den 27 juli: En olyckshändelse, som man vid första underrättelsen därom hoppades kunna betvivla, lär beklagligen vara grundad, i det nämligen den allmänt högaktade och värderade prosten Sandell i Fröderyd drunknat. Prosten Sandell som med en av sina döttrar skulle företaga en resa till Göteborg, gick i fredags afton ombord å ångfartyget Linnaea, begav sig tidigt följande morgon ur hytten upp på däck för att hämta frisk luft, men hade därvid olyckan att råka snava och föll överbord. Så berättas denna sorgliga tilldragelse, om vilken närmare detaljer ännu saknas.

Fosterfar

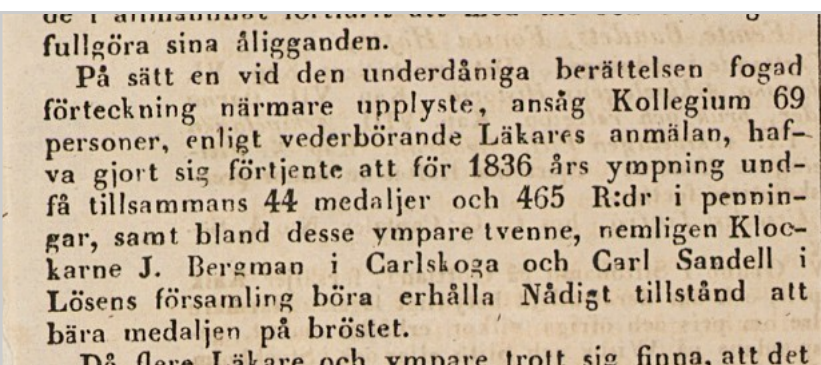
Hovslagaremäster Johan Peter Sandell, f. 1757-07-23 i Holmahult Södergård Södra Sandsjö (född som Johannes, Södra Sandsjö C:1 sid 191, A1:1 sid 17), d. 1806-11-06 i Karlskrona Tyska församling, 50 år gammal av slag (Karlskrona Tyska F:2 sid 19).

Bouppteckning 1791 Konga härad

1791-09-20 bouppteckning efter Petter Månsson i Holmahult backstuga, änkan Märta Nilsson, sju barn, bland andra sonen smeden Johannes i Karlskrona, sonen Sven Sandell och dottern Christina gift med Petter Berg i Karlskrona. Konga häradsrätt FII:8 (1791-1792) sid 329.

Bouppteckning 1806 Karlskrona Magistrat

År 1806 den 9 december förrättades av undertecknade rådmän laga bouppteckning över kvarlåtenskapen efter avlidne hovslagare mäster Johan Peter Sandell, som dog den 6 näst föregående november, och efterlämnat jämte dess änka Anna Catharina Sandell, född Håkansdotter, som i mannens livstid blifvit skild från honom till säng och

fullgöra sina åligganden.
På sätt en vid den underdåniga berättelsen fogad förteckning närmare upplyste, ansåg Kollegium 69 personer, enligt vederbörande Läkares anmälan, hafva gjort sig förtjente att för 1836 års ympning undfå tillsammans 44 medaljer och 465 R:dr i penningar, samt bland desse ympare tvenne, nemligen Kloockarne J. Bergman i Carlskoga och Carl Sandell i Lösens församling böra erhålla Nådigt tillstånd att bära medaljen på bröstet.
Då flere Läkare och ympare trott sig finna, att det

säte, följande arvingar nämligen: Modern änkan Märta Persdotter, samt sex syskon, bröderna timmermannen vid Amiralitetets skeppsvarv härstädes Carl Sandell, torparen Magnus Petersson i Lösen, hemmansägare Sven Sandell och torparen Nils Petersson, vilka bägge sistnämnda tillika med änkan Märta är hemma och boende i Kronobergs

län och Sandsjö socken, samt systrarna avlidne kronotimmermannen Sven Bergs här i staden änka Christina Berg och ogifta systemen Helena Petersdotter 30 år gammal hemma hos modern i Sandsjö socken (...).

I Sandells bokhylla:

- 1 bibel
- 1 tysk bibel
- 1 Mose och Lambsens visor
- 1 Evangelisk sedelära
- 1 Åkermans geografi
- 1 Minnes reglor
- 1 Davids psaltare
- 1 Schrivars postilla
- 1 Schrivars verk i 2 delar
- 1 Tronens ögneskott
- 1 Predikning
- 1 Psalmbok
- 1 Evangeliebok
- 1 Murbecks predikningar i 4 band
- 14 gamla böcker i diverse ämnen
- 1 Freseni kommunionbok
- Diverse gamla predikningar i 3 band
- 1 Gustaf den 1:s (står endast så)

Nämns även att Sandell äger och bor i 9 kvarteret Sjöstjerna, hus 44-46 vid Sparrens gränd (idag Sparrengatan). Testamente 1784-10-03 mellan Johannes Sandell och dess hustru Catharina Håkansdotter då ingen livsfrukt ännu finns. Skuld bland annat till bonden Nils Nilsson i Kronobergs län, Uppvidinge härad, Lenhovda socken och Nöbbeleds by om 83,16 (Jonas far). Boets tillgångar 1 385 daler netto, efter avdragna skulder återstår 26 daler, två utmätningar har skett av Kämnärsrätten för obetalda skulder. Karlskrona rådhusrätt och magistrat FIIa:18 (1807-1807) sid 89.

Tomtbok; Hus 44 i 9 kvarteret:

Köpt, fasta, 1788-08-11, av revisor J J von Hansen, sålt 1807-06-08 till brandfogde Kramer. Sandell köper även Nr 45 och Nr 46 i samma kvarter av tunnbindaregesäll Carl Elg. Karlskrona rådhusrätt och magistrat CIIa:2 (1758-1758) sid 94.

Fostermor

(Anna) Catharina Håkansdotter, f. 1755-01-01 i Nöbbeled Mellangård, se nedan. Död i Hassla Lenhovda före 1824-07-30 (bouppteckningsdatum), död 1825 i Hassla enligt Jonas Sandells egen utsaga. Finns inte i Lenhovdas dödbok 1824, inte heller i Karlskronas tre församlingars dödböcker.

(Forts. på sidan 6)

(Forts. från sidan 5)

Bouppteckning Uppvidinge härad 1824

År 1824 den 30 juli inställde sig undertecknade efter vederbörandes anmodan i Hassla, för att därstädes bouppteckning förrätta, efter framlidna änkan Anna Catharina Sandell, vilken efter sig lämnat som arvingar, dess foster-son herr stadskomminister Jonas Sandell, vilken är närvarande, var förutan den döda äger trenne systrar vid namn Maria, Lisa och Annika Nilsdöttrar, var av den förstnämnda Maria är boende i Kalmar stad, de två sistnämnda i Madesjö socken Kalmar län. För vilkas räkning hemmansägaren Johannes Nilsson i Nöbbeled Södergård inställde sig som kurator att dess rätt bevaka (...). Jonas Sandell visar dess avlidna fostermoders testamente, daterat 1812-03-07, att hon ger sin fosterson dispositionsrätt till hennes kvarlåtenskap. Uppvidinge häradsrätt FII:20 (1824-1825) sid 344.

Qvart. Nummer.	Husets Nummer.	Namn och Karakter.	Mankön.	Qvinkön.	Ålder.
9	45	Nils Nilsson			53
Delta 12 1/2	46	Pastorn och Collega Scho			

2. Fader

2. Nils Nilsson, f. 1746-05-12 i Nöbbeled Mellangård (C1:2 sid 23). Bonde och kyrkvård i Nöbbeled Mellangård. Död 1822-05-12 i Nöbbeled Mellangård.

Bouppteckning 1822 Uppvidinge härad

År 1822 den 28 maj inställde sig undertecknade i Nöbbeled Mellangård för att efter vederbörande begäran förrätta laga bouppteckning efter avlidne undantagsmannen Nils Nilsson därstädes, som med döden avled den 12 i denna månad, och efter sig som arvingar lämnat 4 barn, nämligen: Äldsta dottern Stina gift med Erik Nilsson i Hult, sonen Johannes Nilsson i Nöbbeled Södergård, dottern Lisa gift med Petter Månsson i Nöbbeled Mellangård och kollega skola magister Jonas Sandell i Hassla. Alla närvarande utom Sandell, vilkens rätt bevakas av dess broder Johannes. Petter Månsson som har skött den döde förmanades att uppge boet (...). Uppvidinge häradsrätt FII:19 (1822-1823) sid 234.

Gift 1. 1768-01-31 i Lenhovda med änkan Kerstin Persdotter från Bostorp Mellangård (C1:1 sid 221). Kerstin död 1769-05-02 av hetsig sjukdom 46 år gammal i Bostorp

Mellangård (dess dotter Catharina Johansdotter 8 år gammal begravd samma dag) (C1:1 sid 159).

Gift 2. 1770-11-11 i Lenhovda, båda från Bostorp Mellangård, han änkling och hon piga (C1:1 sid 223) med nedan:

3. Moder

Ingeborg Hemmingsdotter, f. 1754-03-12 i Bostorp Mellangård (C1:2, sid 51). Död 1790-04-05 (C1:1 sid 181).

Bouppteckning 1790 Uppvidinge härad

År 1790 den 12 dagen i april månad inställde sig undertecknade efter vederbörlig anmodan i Nöbbeled Mellangård att uppteckna kvarlåtenskapen efter avlidna hustrun Ingeborg Hemmingsdotter, som den 5 i denna månad med döden avlidit och efter sig lämnat jämt änkemannen Nils Nilsson, dom emellan sammanavlade 4 barn, 2 söner och 2 döttrar, nämligen äldste sonen Johannes 6½ år, Jonas 13 veckor, äldsta dottern Stina 10 år och Lisa 3½ år, alltså alla omyndiga, vilkens rätt vid detta tillfälle bevakades av barnens morbröder Erik Hemmingsson i Bostorp och Håkan Hemmingsson i Ålatorp, alla tillstädes och närvarande, och blev efter skedd erinran hur om denna lilla egendom under värdering av eds plikt i följande ordning uppgiven, nämligen: Fastighet: En fjärding kronoskatte Nöbbeled Mellangård, vilken änkemannen med sin första hustru Kerstin Persdotter inköpt av sina föräldrar för 856 daler silvermynt, enligt köpebrev 1768-02-01, fasta 1769-10-12. Testamente 1772-12-09

med den nu avlidna hustrun, vilken efter sin fader i arv fått i 2/3 Bostorp 400 daler silvermynt, och detta infört i Nöbbeled Mellangård (...). Uppvidinge häradsrätt FII:6 (1790-1792) sid 411.

4. Farfar

Nils Simonsson, född cirka 1723. Bonde i Nöbbeled Mellangård. Begravd 1746-03-16, 23 år gammal (A1:3 sid 87, C1:1 sid 145).

Gift 1745-03-25 i Lenhovda, han från Asby (?) och hon från Nöbbeled Mellangård (C1:1 sid 215) med:

5. Farmor

Maria Nilsdotter, döpt 1728-08-25 i Nöbbeled Mellangård (C1:1 sid 89), d. 1809-02-14, 80 år och 7 månader gammal (C1:3 sid 21, A1:3 sid 87).

Gift 2, 1747-06-24 i Lenhovda (C1:1 sid 215) med Håkan Bengtsson, d. 1776-07-25 i Nöbbeled Mellangård, 58 år gammal (C1:1 sid 167).

Barn i kull 2: Bland andra Catharina, f. 1755-01-01 i Nöbbeled Mellangård (C1:1 sid 53), bor som vuxen i Karlskro-

(Forts. på sidan 7)

(Forts. från sidan 6)

na och uppfostrar Jonas Nilsson Sandell.

6. Morfar

Hemming Eriksson, född cirka 1721. Fjärdingsman i Bostorp Mellangård. Död 1769-10-01 av halssvullnad 48 år gammal i Bostorp Mellangård (C1:1 sid 159).

Gift med:

7. Mormor

Sara Nilsson, född cirka 1723, död 1787-03-18, 63 år gammal (C1:1 sid 177).

10. Farmors far

Nils Danielsson, född cirka 1679. Bonde och kyrkvärd i Nöbbeled Mellangård. Begravd 1740-01-27, 60 år gammal (A1:2 sid 121, 229, 291, A1:3 sid 87, C1:1 sid 143).

Gift 1706-05-06 i Lenhovda (C1:1 sid 201) med:

11. Farmors mor

Elisabet Svensdotter, född cirka 1687, d. 1760-11-12 (C1:1 sid 153), 73 år gammal. (A1:2 sid 121, 229, 291).

Försvunnen kulturhistorisk gravsten

Text Lennart Ekström

I Släktforskarförbundets pågående gravstensinventering har Lars-Åke Andersson och Helen Højjer ett bidrag med en gravsten över grenadjärsonen Carl Peter Thor. Född den 25 mars 1869 och som avled 7 juli 1876 av mässlingen endast 7 år gammal. Då Lars-Åke (eller Helen) tog bilden stod gravstenen vid kanten till en grusgång nordost om kyrkan. Kulturhistorisk är väl ingen överdrift. Det är få barns gravstenar som 134 år efter begravningen fortfarande finns bevarade på en kyrkogård. Ofta fick graven bara ett träkors. Gravstenen har inskriptionen C P Thor, F 1869 D 1876. Pojken var son till grenadjären Johan Thor (1828-1916), grenadjär vid Smålands Grenadjärbataljon, och hans hustru Cajsa Greta Samuelsson (1830-1897) på soldatorpet nr 112 Huluboda.

Men nu är gravstenen borttagen och uppställd bland de återlämnade gravstenarna bakom kyrkogården. Varför lägga energi och kostnad att flytta denna gravsten. En säkerhetsrisk? Knappast, gravstenen 4 dm hög och 2 dm bred. Saknas det utrymme för andra gravsättningar? Jag kan inte bedöma detta men troligen inte. Om gravstenen inte är unik så är den ovanlig både till ålder och att gravstenen grovhuggen sådan, och så den dödes unga ålder.

Varför flyttade man den nu och inte för hundra år sedan? Det hade sett bra ut om kyrkogårdsförvaltningen haft lite kulturkänsla.

Daggkåpa - Lars-Åke botaniserar vidare

Daggkåpan heter på latin *Alchemilla* och det finns tjugofemtalet olika arter i Sverige. Om alla har samma duglighet vet jag inte men att daggkåpan är en användbar växt är vida känt.

När medeltida vetenskapsmän letade efter olika användbara saker fann de den lilla droppen i daggkåpans blad. Det är ingen daggdroppe utan det är växten i sig som avger vätska under natten och vid svalt väder kan ligga kvar hela dagen. Av denna droppe trodde man sig kunna göra guld.

Droppen i daggkåpans blad ska ha en sammandragande effekt och var således bra som omslag vid sår. Den troddes ha en så magisk kraft att den kunde bota alla sjukdomar, återskänka förlorad ungdom. Eftersom droppen kommer från själva växten innehåller den garvämmen och har således en något sträv smak och det är garvämmen som ger den sammandragande effekten. Flera andra växter med garvämmen har använts i sår-läkande syfte.

Alchemilladroppen har använts som lindring vid diarré och menstruationer. I en läkebok från mitten av 1600-talet ordinerades avkok på daggkåpan såväl utvärtes som invärtes. Det hjälper mot inflammerade sår, blödningar, kräkningar, flytningar av alla slag, blånader och krossår. Det botar bråck och lyfter kvinnors hängbröst. De blir efter behandling åter fasta. Ett gammalt namn på daggkåpan är jungfruört. Det var så att en kvinna som tvättade underlivet i ett avkok kunde åter bli oskuld av den sammandragande effekten. Även rynkor i ansiktet slätades ut.

Daggkåpan användes i folkmedicinen en bit in på 1800-talet men man började allt mer tvivla på dess förtjänster. Den dög dock till kreatursfoder och till att växtfärga med. Ullgarn som färgas får en mild gul färg. Den anses vara en bra betesväxt för främst kor. Det var allmänt bekant att riklig tillgång på daggkåpa i betesmarkerna gav både rikligare och fetare mjölk.

Sandell i pressen

Läst av Per Frödholm

Källa: www.kb.se

Post och inrikes tidningar 1831-07-02

Genom förre klockarens avsked, med bibehållande av halva lönen, är klockaretjänsten i Fröderyd församling av Växjö stift ledig. Kompetenta sökande kunna inom 3 månader härefter anmäla sig hos undertecknad. Vetlanda och Fröderyd den 1 juni 1831. J Sandell, pastor loci.

Post och inrikes tidningar 1835-04-25

Genom dödsfall är klockaresysslan vid Ramkvilla församling ledig. Lönen är liten, och skicklig sökande finns på stället. Fatalier beräknas 90 dagar från och med den dag, då denna annons första gången i Statstidningen finnes införd. Växjö, Fröderyd den 16 mars 1835. J Sandell, pastor loci.

Post och inrikes tidningar 1838-09-29

Om nykterhetens befrämjande. (...). Prosten Sandell i Fröderyd hade en Nykterhetsförening av 400 personer (...).

Jönköpingsbladet 1846-12-15

Växjö stiftsnyheter för november månad. Prästvigda den 1 i Karlshamn, av före detta statsrådet ordensbiskopen i furvivance med mera herr doktor Heurlin: Teologie student Josua Colliander, Johannes Carlsson, Nils Johan Sandell och Ludvig Leonard Ljunggren.

Jönköpingsbladet 1858-06-17

Från och med nästkommande juli månads början är min adress Vetlanda. Fröderyd den 12 juni 1858. J Sandell.

Jönköpingsbladet 1858-07-17

Växjö stiftsnyheter för juni månad 1858. Till ledamöter av Vasaorden antogs av H H Biskopen, den 10, enligt Konungens förordnande, kontraktsprostarna J Sandell och D Sjöström.

Jönköpingsbladet 1858-07-27

En olyckshändelse, som man vid första underrättelsen därom hoppades kunna betvivla, lär beklagligen vara grundad, i det nämligen den allmänt högaktade och värderade prosten Sandell i Fröderyd drunknat. Prosten Sandell, som med en av sina döttrar skulle företaga en resa till Göteborg, gick i fredags afton ombord å ångfartyget Linnaea, begav sig tidigt följande morgon ur hytten upp på däck för att hämta frisk luft, men hade därvid olyckan att råka snava och föll överbord. Så berättas denna sorgliga tilldragelse, om vilken närmare detaljer ännu saknas.

Jönköpingsbladet 1858-07-29

Angående den olyckshändelse, som i föregående blad omnämns, är de cirkulerande berättelserna om detaljer-

na ännu ganska olika; men de flesta är eniga däruti, att anordningarna ombord vid tillfället icke varit alldeles sådana de bort vara. Det påstås, att vid olyckstillfället ingen mer av besättningen än rorgångaren, som ej kunde släppa styret, var på däck, att räddningsbåten var belamrad med fraktgods med mera, och att i följd härav de räddningsåtgärder som omsider vidtogs måste komma för sent. Det är möjligt att dessa berättelser, vilkas fortplantningsväg från fartyget hit är oss obekant, huvudsakligen endast är antagna gissningar över olyckshändelsens förlopp; men vi har velat omnämna dem, på det vid fartygets återkomst hit, i början av nästa vecka, en noggrannare utredning av förhållandet måtte vinnas.

J T meddelar följande biografiska notiser om den avlidne: Den högt aktade och allmänt saknade kontraktsprosten Sandell var född den 10 januari 1790, blev student i Lund 1809, prästvigdes 1813, magister i Lund 1811, ordinarie kollega skola i Växjö 1818, domkyrkokomminister därstädes 1824, kyrkoherde i Fröderyd 1829, prost 1836, kontraktsprost i Västra härads kontrakt 1840 och ledamot av Vasaorden den 28 sistlidne april. Kontraktsprosten Sandell efterlämnar en djupt sörjande änka och fem barn.

Jönköpingsbladet 1858-08-05

Protokoll, hållet vid Direktionens för Jönköpings lastångfartygsbolag sammanträde ombord å ångfartyget Linnaea den 3 augusti 1858.

Sedan kontraktsprosten med mera J Sandell, vilken den 23 sistlidne juli om aftonen i Jönköping gick ombord på Bolagets ångfartyg Linnaea, för resa till Göteborg, påföljande morgon vådeligen fallit överbord och drunknat, hade rörande omständigheterna vid denna olyckshändelse spritt sig åtskilliga rykten, det anordningarna ombord vid tillfället ej varit sådana de borde vara; med anledning varav Direktionen, för utrönande av i vad mån dessa rykten voro grundade eller icke, beslutat häröver höra fartygets befälhavare och besättning och hade ni i nämnda ändamål infunnit sig å fartyget.

Sedan befälhavaren kapten Swanberg upplyst, att vid tillfället befunno sig vakna ombord styrman Söderberg såsom vakthavande, rorsmannen Lars Jönsson vid rodret, Samuel Henriksson på post förut i fartyget och eldaren Lundgren nere i maskinen, eller tillsammans halva antalet av fartygets besättning, bland vilka likväl Lundgren, som icke lämnat maskinrummet, ej kunde ha några upplysningar att lämna, fingo de tre övriga företräda och meddelade var för sig följande:

Lars Jönsson: Att han, som morgonen den 24 stod vid rodret, sett prosten Sandell gå ur sin hytt och i riktning förut passera gången mellan hytterna fram till mellandäcket, därifrån vidare trappan uppför på halvdäcket, där

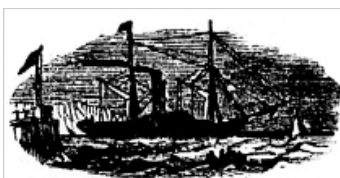
(Forts. på sidan 9)

(Forts. från sidan 8)

han först betraktat kompassen och sedan satt sig på en av sofforna å halvdäck. Jönsson hyste härvid inom sig förundran över att prosten Sandell i så hårt väder begav sig upp på det höga halvdäcket. Sandell begav sig dock åter tillbaka samma väg, men kom inom kort ånyo ut och begav sig upp på halvdäck, denna gång trappan akter ut, den han gick baklänges uppför. Sandell var nu åtföljd av sin dotter och var som nogast uppkommen på halvdäck då han räckte handen åt sin dotter för att hjälpa henne uppför trappan. Dottern hade och hunnit fatta faderns hand, då fartyget av en vindstöt tog överhalning åt babord, vid vars räcke (*) Sandell stod; härvid förlorade Sandell jämvikten och föll baklänges överbord. Jönsson släppte då rodret och skyndade till relingen för att försöka få tag i den fallande; men han var då redan under vattenytan, och då han åter kom upp ovan densamma var fartyget i följd av den starka farten omkring 2 å 3 fartyglängder därifrån, ett alltför stort avstånd att kunna ditkasta de eljest lätt till hands befintliga livräddningsbojarna. Jönsson såg hur Sandell, uppkommen ur djupet, gjorde med armarna några fåfänga simningsförsök, men sjönk innan fort åter och var sedermera icke synlig från fartyget.

Henriksson: Att han, som suttit vid stormasten, visste av ingenting förr än det ropades att en man fallit överbord, då han i detsamma fick befallning av styrmannen att väcka folket i skansen, vilket han och gjorde.

Mellan Jönköping och Göteborg

underhålles regelbunden kommunikation af ångskonertarne **Birger** och **Linnæa** på det sätt, att ett fartyg afgår hvarje **Fredags** afton, klockan 11, från hvardera hufvudstationen, medtagande efter billig taxa passagerare och fraktgods till och från alla stationer vid kanalen äfvensom Grenna och Hjo. Sålunda afgå:

Birger	från Jönköping den 30 Juli och 13 Aug.
(Kapten Wahlström)	från Göteborg den 23 Juli och 6 Aug.
Linnæa	från Jönköping den 23 Juli och 6 Aug.
(Kapten Svanberg)	från Göteborg den 30 Juli och 13 Aug.

Fartygens kommissionärer äro: i Göteborg Hr C. J. Brusewitz, i Hjo Hr C. Forssberg och i Grenna Hr J. Engvall. Vidare underrättelser meddelas i Jönköping af **J. M. Kruckenberg.**

Styрман Söderberg: Om morgonen nämnda dag, vid stark sydvästlig vind och hög sjö, gick fartyget för ett segel å varje sida, mesan om styrbord och gaffelfocken om babord, och länsade sålunda rätt undan vinden, görande cirka 9 knops fart. Klockan var vid pass tre kvart till 7 på morgonen och fartyget i trakten utanför Omberg, då Söderberg, som, vänd förut sittande på den å halvdäckets babordssida stående soffan, icke kunnat se prosten Sandells fall överbord, först av dotterns utrop "Min far! Min far!" uppmärksammades på händelsen. Han skyndade då genast till språkröret, för att kommendera stopp och back

åt maskinen, därifrån förut för att ta in seglen och nedfira båten, som fullkomligt obelamrad, låg klar midskepps ovanpå lastgods av ekvirke och med kölen i jämnhöjd med fartygets reling, så att dess nedfirande var ganska lätt. Väl lågo tvenne brännvinsfat i vägen för hissverkets vev, men deras undanröjande var ett ögonblicks verk, erfordrande mindre tid än denna omständighets nämmande. Oaktat svårigheterna av sjögången, kom också båten snart i sjön och blev bemannad, men kom ej fort i den riktning mot vind och vågor, den hade att taga för att söka den drunknande. Också förklarade Söderberg sin åsikt vara, att under de rådande omständigheterna räddning knappast varit möjlig även om båten på förhand befunnits i sjön. Med anledning av ett därom gängse rykte särskilt tillfrågad, förklarade Söderberg, att intet oljud å fartyget ägt rum, och ej heller annat buller än det av maskinens gång samt vågor och vind.

Kapten Swanberg: Att han, som vid tillfället hade sin vilotur, väcktes av styrmannen med underrättelse att en man gått överbord, då han skyndat upp samt, när han fått veta vem det var, kommenderade stopp på fartyget, som då gick back, gjorde därefter vändning och gick, under det båten var ute, tvenne gånger runt med fartyget, varefter den bedrövliga vissheten om alla vidare försöks fruktlöshet förmådde honom låta fartyget återta sin rätta kosa.

Av vad sålunda blivit upplyst ansåg sig Direktionen med tillfredsställelse ha funnit, att allt vad å fartygets, dess

befälhavares och besättnings sida kunnat göras blivit gjort, och att ingen anledning till anmärkning förekommit. In fidem J M Kruckenberg.

(*) detta räcke, för övrigt blott en aln och några tum högt, slutar med en cirkelböjning nedåt och var således vid

den plats där prosten Sandell antas ha stått, ej mer än från 18 till 12 mm högt. Det bör bemärkas, att aktertrappan till halvdäck icke är ämnad för passagerare.

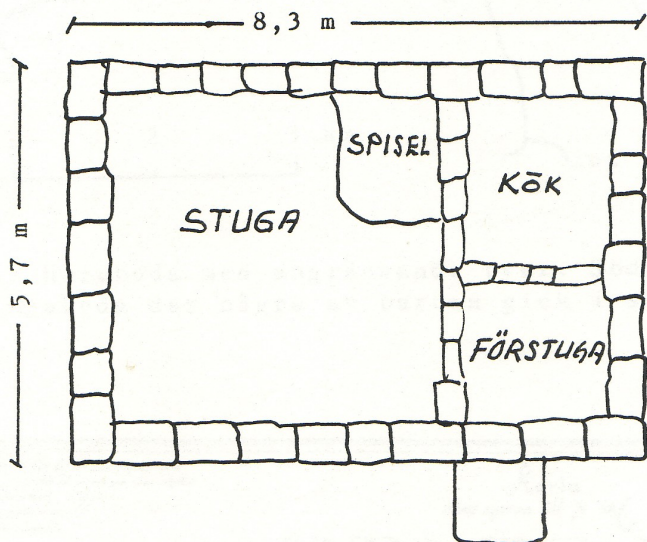
Andrew Fritjof Thor

En Fröderydson i Michigan 1863-1936

Text Lennart Ekström

År 1863 föds i Soldattorpet nr 112 Huluboda i Fröderyd gossen Anders Fritjof Thor, son till Grenadjären Johan Thor (1828-1916) och hans hustru Kajsa Greta Samuelsdotter (1830-1896).

Anders Fritjof var sjunde barnet av 11. Av de sex äldre syskonen hade näst äldsta system Anna Maria Thor (1852-1853) avlidit av slag. Äldsta systrarna Mathilda Charlotta Thor (1848-1932) och Anna Kristina Thor (1859-1932) bodde fortfarande hemma så i den lilla stugan fick två vuxna och fem barn samsas. Av de fyra yngre syskonen kom bara en att uppnå vuxen ålder, Lovisa Thor (1871-1959). Om dottern Carolina Thor se längre fram under rubriken Syskonen Thor.

Soldattorpets ungefärliga mått och indelning.

Soldattorp 112 Huluboda

1987 besökte jag platsen för soldattorpet och kunde mäta hur pass stort, eller litet det var. Ungefär 8,3 x 5,7 meter yttermått var soldattorpet som bestod av förstuga, stuga och kök. Tre bröder emigrerade till det stora landet i väster, Amerika. Från Göteborg reste i 22 april 1881 bröderna Samuel August Thor och Anders Fritjof Thor, vilka kom till New York den 9 maj 1881.

Samuel August Thor född 27/7 1854 återvände till Sverige och var hemmansägare i Rulla, Ramkvilla. Oavsett om Samuel ansökt om amerikanskt medborgarskap eller inte (normalt tar det fem år att få ett sådant) så sökte han vid hemkomsten till Sverige om

Svensk medborgarrätt och äktenskapsgiltighet för det äktenskap som ingåtts i Amerika inom Baptist-samfundet vilket också beviljades. Vid vistelse i Forserum 1891 föddes deras son som fick det ovanliga namnet Anacletus Thor. Så småningom flyttade familjen till Bäckaby och sedan Höreda socken. Hustrun Johanna Karolina (1851-1931) avled i Hörreda. Samuel Thor avled även han i Höreda den 18/5 samma år som hustrun.

Anders Fritjof Thor född 26/6 1863. Efter ankomsten till New York drog han sig väster ut till delstaten Indiana där han träffade sin blivande hustru, svenskfödde Selma C Franson (1867-1931) med vilken han ingick äktenskap den 10/4 1884 i Elkhart County, Indiana. Anders kallar sig nu för Andrew. Här föddes också deras första barn Martin Thor den 9/5 1885 (död 20/4 1965 St Joseph County, MI). Familjen flyttar till Michigan där andra barnet föddes, Fred Arthur Thor den 4/8 1887 (död 29/5 1953 i St Joseph County, MI). Familjeskaran växer; 3. Grant, 4. May, 5. Samuel, 6. Mabel, 7. Genevra, 8. Luther, 9. Aubrev, 10. Chester.

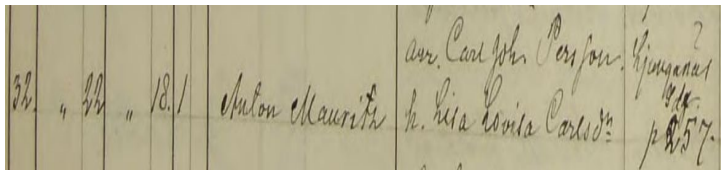
Den 29/10 1900 blev Andrew amerikansk medborgare och från omkring 1900 fram till sin död den 10/7 1936, 73 år gammal, bodde han på sin farm i Keeler i Van Buren County i Michigan och begravs på Keelers kyrkogård. Han var en välkänd Keeler township bonde. (forts. sid 11)

Bildtext: Andrew Thors familj. Från vänster bakre raden. May, Fred, Martin Grant, Rena. Mellanraden Selma, Samuel, Andrew. Längst fram, Aubrev och Luther.

Johan Thor (1861-?) reste från Göteborg den 14/4 1881 med båten Romeo till Hull och destination New York. Här saknas ännu uppgifter om hans emigration 1882.

Syskonen Thor vara alla bröder och systrar till min pappas farmor Carolina Thor som var det 4:e barnet i familjen (1857-1914) gift med grenadjären J P Lif (1859-1929) vilken 1901 tog sig namnet Ekström. År 1879 övertog han soldattorpet nr 112 Huluboda efter sin svärfar Johan Thor.

Karlsson, Anton Mauritz

Direktör, Jönköping. Född i Fröderyds socken, Jönköpings län 22/9 -91 av bruksarbetare Carl Johan Persson och Lovisa Carlsdotter. Stadsfullmäktige (Jönköping) socialdemokraterna sedan 1927, vice ordförande sedan 1935, ordförande i 3:e beredningsavdelningen i drätselkammaren och i socialvårdsdelegationen, styrelseledamot i yrkes- och lärlingsskolan, högre folkskola och valnämnd med mera, förutvarande landstingsman och ledamot i kyrkofullmäktige. Gift med Esther Smedman 1915. Barn: Ann-Marie, f. 1915, Åke, f. 1917 och Birgitta, f. 1921. Bild- och textkälla: Sveriges styresmän 1937, Vepe förlag, sidan 576.

Ur Sveriges dödbok, Sveriges Släktforskarförbund

Karlsson, Anton Mauritz
Andrévägen 16
Jönköping

Död 16/5 1968.

Kyrkobokförd i Ljungarum, Jönköpings kn (Jönköpings län, Småland).

Född 22/9 1891 i Fröderyd (Jönköpings län, Småland).
Gift man (15/4 1916).

Klassresan till slut

Text Per Frödholm

I förra numret berättade jag om torparsonen Sven Mattsson i Mörrum som skapade ett imperium bland annat genom produktion av livsmedel och köp av fastigheter.

Mattsson börjar klassresan med två tomma händer. Hans fars tillgångar enligt bouppteckning 1886 är drygt 200 kronor, vilka skall delas mellan änkan och sex barn.

Jag har efter artikelns skrivande tagit del av Mattssons bouppteckning. Genom att läsa detta digra dokument får vi en mer nyanserad bild av verksamheten. Jag nämnde tidigare att Mattssons firma vilar på fyra ben, fel. Det finns ytterligare ett ben; Produktion av tvål och parfym ingår även i bolaget.

Kött- och fiskförädlingen är omfattande. I varulagret finns 10 000-tals kilo kött av häst, får, ox och gris samt tonvis med fisk i alla former, bland annat saltad och konserverad. Det nämns särskilt ett parti hästkött om 15 ton i ett lager.

På Mattssons kontor finns kopieringsmaskiner och elektriska räknemaskiner (notera att det är år 1922). En lastbil och en personbil samt en motorcykel ingår i vagnparken. I Karlshamn har han förtöjt yachten Mimosa och andra mindre båtar.

Följande kunder finns i Jönköpings län vilka har skuld till Mattsson vid hans frånfälle:

- Handlande Karl Axelsson, Eksjö
- Firma Bröderna Berggren, Eksjö
- Firma Bröderna Svensson, Sävsjö
- Centralhotellet, Vetlanda
- Firma Ekelund & Co, Jönköping
- Handlande C A Ekström, Nässjö
- Handlande Alvar Friman, Sävsjö
- Firma Frisk & Ljung, Nässjö
- Hotell Continental, Nässjö
- Handlande D Lust, Bodafors
- Handlande E Lust, Huskvarna
- Firma Hjalmar Lövgren, Jönköping
- Firma K G Lökvist, Jönköping
- A Mobäck, Huskvarna
- Firma Nya charkuteriaffären, Vetlanda
- Firma Nya färghandeln, Vetlanda
- Handlande August Petersson, Jönköping
- Smålands Kolonialvaru AB Nässjö
- Stadshotellet, Eksjö
- Stadshotellet, Nässjö
- Stora Hotellet, Jönköping
- C G Ståls efterträdare, Jönköping
- Signe Johansson, Sävsjö
- Nya charkuterifabriken, Sävsjö

Mattssons dödsbo 1922 i siffror, dagens penningvärde inom parentes

Summa tillgångar kronor 1 578 124 kronor 17 öre (41 321 458,15)

Summa skulder 853 811 kronor (22 356 108,71)

Behållningen blir således 724 313 kronor 17 öre (18 965 349,44)

Vill du läsa bouppteckningen i sin helhet och vill du veta hur bolaget går vidare efter 1922 kan du läsa om detta på min hemsida <http://www.swe-gen.se/Mattsson.html>

Efterlysning

Jonas Eriksson Grönlund

Text Lars-Åke Andersson

I mitten av januari fick jag ett mejl från Anna Andersson, boende på Österlen i Skåne som efterlyste sin anfader Jonas Eriksson som även kallade sig Grönlund. Han hade med familjen inflyttat till Väsby socken utanför Höganäs på den skånska västkusten 1826. Hon trodde att tillnamnet Grönlund tagits för att han varit soldat.

Efter en del efterforskningar kom jag fram till att Jonas var född i Gränö i Hultsjö socken den 23.12.1789 (den 23.10 är senare felaktigt angivet). Han var son till Erik Bengtsson och Catharina Svensdotter.

År 1810 tar han drängtjänst i Hylte i hemsocknen och dit kommer även Kjerstin Nilsdotter som piga. Hon kom från och var född i Asa. Tycke tycks ha uppstått mellan drängen och pigan för den 8 september vigs de två till ett av prästen i Hultsjö. De flyttar först hem till hans föräldrar i Gränö och där föddes deras första barn, Johannes den 8 januari 1812, han blev anfader till Anna Andersson.

Året därpå flyttade den lilla familjen till Fröderyd socken och blev hälftenbrukare på en av gårdarna i Notteberg. Där föds barn nummer två. Hon namnades till Maja Stina och såg dagens ljus den 29 juni 1814. Två år senare den 4 juni föddes Anna Lisa. Därefter var det dags för en ny flytt för familjen.

Nästa boplats blir Puketorp i Bäckaby socken och sedan i Torstatorp i samma socken. Snart blir det flytt igen nu till Stora Sandebo, även det i Bäckaby. Där föds makarnas fjärde och femte barn, Catharina 29.4.1819 och Sven 2.6.1821. Nästa flytt blir till Rösås,

Bäckaby. Därifrån går 1826 långresan till nordvästra Skåne. På alla gårdarna i Bäckaby var makarna hälftenbrukare. Det vill säga man betalade hälften av gröda och nytillskott i djurbesättningen som arrende.

Där i Kullabygden fanns kolgruvor och dit söktes arbetsfolk. Det var troligen som gruvarbetare som Jonas Eriksson började kalla sig Grönlund. Det namnet fanns inte nämnt före det att de kom till Väsby.

Stenkol började brytas redan i slutet av 1600-talet omkring Höganäs men det var först 1797 som verksamheten kom igång på allvar. Det djupaste schaktet går ner till hundra meters djup. Under första världskrigets år sysselsatte gruvbolaget omkring tvåtusen man men trappades därefter ner för att helt upphöra omkring 1960.

Gruvarbete var troligen inget som passade Jonas Eriksson Grönlund för efter bara sex år flyttar de hemåt och hamnar på torpet Skogen under Holmeshult. Äldste sonen stannade dock kvar i Väsby och gifte sig samt fick fyra barn. Även äldsta dotter blev troligen kvar.

Torpet Skogen låg längst bort från gården Holmeshult alldeles på gränsen till såväl Asa som Hultsjö socknar. Torpet togs upp omkring 1760 och var bebott fram till 1913. De lämningar som finns idag är husgrunden samt en mängd odlingsrösen. Det tycks ha varit en relativt stor areal som legat under plogen en gång i tiden men nu har skogen åter tågat in på åkrarna.

Av familjen Grönlund flyttar dotter Catharina tillbaka till Väsby 1846, hennes syster Anna Lisa dog i lungsot 1851, brodern Sven hade 1837 flyttat till Lannaskede socken och därifrån till grannsocknen Myresjö för att 1842 dra vidare till Eksjö.

Jonas Eriksson, som står skriven som "statorpare" avlider 1857 medan

hustrun Kjerstin levde till 1869. Hon hade då varit noterad som "ej arbetsför" sedan i mitten av 1840-talet.

En ny familj hade redan flyttat i på torpet Skogen 1835 men den Grönlundska familjen verkar ha bott där samtidigt.

Anna Andersson efterlyser någon som forskat i släkten och om det finns släktingar kvar i Fröderydstrakten. Det skulle i så fall vara ättlingar till syskon till Jonas och Kjerstin

**Anna har e-post:
hobbe2ingel1825@yahoo.se**

Tips!

Hur hitta våra ständigt flyttande släktingar!?

De kanske finns i Blekinge Släktforskarförnings attestregister, surfa in här och vidare...

www.blekingesf.se

Västra Blekinge bouppteckning

Listers häradsrätt FII:22 (1843-1845)

sida 343 1843-04-19 inhysesdräng Johannes Jonasson Södra Röhult arvingar syskon änka Lisa Jonasdatter Sandåkra Bäckседа socken Östra härad (Jönköpings län), dess ombud nämndeman Samuel Rydbeck Rösås Bäckaby socken (Västra härad, Jönköpings län). Katarina Jonasdatter gift med pistolsmed Anders Beck Rösås Bäckaby socken Västra härad Jönköpings län

Arbetsvandring från Fröderyd till Danmark

Text Lars-Åke Andersson

Kring sekelskiftet 1800-1900 blev Danmark ett alternativ istället för emigration till Nordamerika för många Fröderydsbor och sannolikt även från alla andra socknar i södra Småland. Det rörde sig inte i första hand om emigration, även om en del blev kvar på någon av de danska öarna, utan om utflyttning för arbete i det danska jordbruket under sommarhalvåret. Vanligtvis står de noterade som utflyttade i början eller mitten av april och som återinflyttade i november.

Anledningen till att jag för ett år sedan började rota i arbetsvandringen var ett telefonsamtal från en dam i Göteborg som stött på en fröderydsbo som vid flera tillfällen varit i just Danmark. Hon undrade om det var en vanlig företeelse. Därför undersökte jag saken och fann att det var drygt åttio personer som vid ett eller flera tillfällen varit på andra sidan sundet för att tjäna ihop lite pengar.

Efter kontakt med Emigrantinstitutet i Växjö fick jag veta en del om arbetsvandringarna men de jag var i kontakt var inte speciellt tillmötesgående men lovade återkomma, vilket de dock inte gjort. Jag fick dock veta att det främst var till öarna Lolland och Falster som de sökte sig och då främst för arbete på betfälten. Ute i bygderna fanns lokala värvare, främst på gästgiverierna. Annonser i tidningarna var ett annat sätt att sprida budskapet om arbetsmöjligheterna i det danska jordbruket. De bästa värvarna var dock de som tidigare varit över en sommar och vid nästa tillfälle tog med sig kamrater. De lär även ha fått ersättning eller värvningspremier.

Först med att söka lyckan i det södra grannlandet var Maria Lovisa Karlsdotter från Notteryd och hon var iväg sommaren 1891. Sedan dröjde det till 1895 men då var det hela tretton ungdomar som reste iväg. Gissningsvis åkte de med tåg från Sävsjö eller Stockaryd men en del kanske valde billigare fortskaffningsmedel. Av dessa tretton återvände tolv till hemsocknen.

Nästa år hade antalet nästa fördubblats och bland dem var det nio som tog en andra chans. Än fler blev det 1897 men antalet sjönk betydligt under 1898. De nästkommande åren ökade antalet igen.

År 1901 for Zakeus Lindkvist från Fröset iväg för fjärde gången. Han återvände och bodde sedan några år i hembyn men efter giftermål utvandrade han för gott tillsammans med hustrun 1919. Fjärde resan detta år gjorde även Anna Kristina Rydell från Röshult. Henne har jag dock inte hittat som återvändare. Hon kan ju ha återkom-

mit till Sverige men till en annan socken. En del fann säkert livskamrater som de följde med hem. Ida Lovisa Karlsson från Holmeshult reste för tionde gången 1907. Anna Elise Gustavsson hade 1909 sitt åttonde tjänstgöringsår i Danmark. Efter detta år finns inga noteringar i Församlingsboken om arbetsresor till Danmark. Skåne lär vid den tiden varit ett alternativ men det var under kortare perioder så det noterades inte som utflyttning. Jag vet att en bror till min mormor hörde till dessa "skånska arbetare".

Vilka var det då som var i väg? De flesta var ungdomar under tjugo år. Några till och med bara tretton-fjorton år. Det fanns dock en och annan gamling på upp emot de femtio åren. Andelen män och kvinnor var drygt två tredjedelar kvinnor. Merparten var från Fröderyd sockens södra del och kom från torp och mindre gårdar med stora syskonkullar.

Av Danmarksfararna har jag hittat nitton som emigrerade till Nordamerika. Troligen var sommararbetet i Danmark ett sätt att få ihop pengar till Amerikabiljetten.

Några personer är av särskilt intresse att omnämna. Hilda Carolina Johansdotter från Ingaboda reste första gången som tjugofemåring 1896. Efter den fjärde turen på lika många år återkom hon dock inte. I en notis i Hvetlanda-Posten den 29.1.1937 omtalas att hon avlidit i sitt hem i Säcköping på Lolland, Danmark och att hon var gift. Hon hade således funnit en livskamrat i grannlandet. Inte heller hennes systrar Hulda Lovisa och Anna Kristina återvände till modern efter sina andra resor. Fadern hade tagit livet av sig och modern fick flytta från gården till en liten stuga i närheten.

Erik Jansson, son till en hemmansägare i Hörnebo var en sommar i Danmark. Han blev senare företagare i hembyn och hade bland annat ett sågverk och hönseri samt handlade med diverse varor. Hans bror Carl Gustav fick under två somrars arbete ihop pengar till sina studier och blev folkskollärare. Han flyttade till Moheda och slutade sina dagar sjuttioåttio år gammal i Värnamo.

Från samma by, Hörnebo kom Thure Rydén. Även han studerade och blev folkskollärare. Han flyttade med familjen från tjänsten vid Ingaboda skola till samma befattning i Härlöv socken 1913. Hans föräldrar drev diverseaffären (lanthandeln i Hörnebo).

Beda Rydell från Röshult reste ut 1907, sjutton år gammal. Hon återvände inte förrän 1915 till sina fosterföräldrar i backstugan Bokelund. Året därpå står hon som utflyttad till Säcköping i Danmark. Hon kommer åter till

(Forts. på sidan 14)

(Forts. från sidan 13)

Fröderyd 1924 för att redan året därpå flytta till Köpenhamn.

Kristina Karolina Petersdotter från backstugan Sjöaskog under Kallsjö tillhörde gamlingarna som var i Danmark. Det året, 1897, när hon var iväg fyllde hon 53 år. Hon avled ogift 1917. Nästan lika gammal var Anders Svensson från backstugan Oxhagen i Torp. Född 1848 och var på arbetsresa 1899.

Åren 1908-1909 var Johannes August Johansson född 1892 från Ekeberg i Danmark. Efter några år i Sverige emigrerade han 1911 till Södra Amerika.

Av de som inte återvänt till Fröderyd före sekelskiftet har jag sökt på cd-skivan Sveriges Befolkning 1900 och knappast funnit något. För dessa finns flera alternativ. De kan ha avlidit, stannat kvar i Danmark, fortsatt till Tyskland som även lockade med arbeten inom jordbruket eller från Danmark emigrerat till Nordamerika.

John Tack

Född Johan Jonasson, 1825-02-15 i Träde Fröderyd. Flyttar 1842 från Hökhult Södergård Fröderyd till Säby Bäckaby, flyttar 1844 från Säby till Ljunga, flyttar 1845 från Ljunga till Årset Storegård Fröderyd, emigrerar till Nordamerika från Årset Stgd 1852. I A1:11, sidan 199, får Johan nytt födelsedatum; 12 februari. Johan begravd i Stockholm Minnesota. Se gravsten ovan.

Fader: Bonden Jonas Johannesson, född 1797-04-05 (hfl), Fröderyd socken. Född 12/4 (dopbok) i Ljunganäs Västergård, son till Johannes Jakobsson och Stina Johansdotter.

Vigd 1821-03-16 i Fröderyd med

Moder: Annika Johansdotter, född 1803-03-21, Fröderyd socken. Född i Träde, dotter till Johan Persson och Catharina Persdotter.

Familjen flyttar 1828 från Träde till Hökhult Södergård, Fröderyd. Fadern brukar $\frac{1}{4}$ gård.

Avgående tåg vid Sävsjö station		
Gäller från den 10 september 1945 (Reservation för ev. ändringar.)		
Till Ballingslöv	5,41	Gt
» Stockholm C	7,30	Pt
» Malmö C	7,30	»
» Vetlanda, sön- och helgdagar	7,45	»
» Målilla, vardagar	7,45	Gt
» Stockholm C	10,35	Snt
» Stockholm C	11,42	Pt
» Malmö C	12,02	»
» Kvillefors	12,05	»
» Stockholm C	15,15	»
» Nässjö, vardagar. Kan inställas	16,02	Gt
» Malmö C	17,02	Pt
» Nässjö, Jönköping	18,03	»
» Malmö C	18,32	Snt
» Järnforsen	18,35	Pt
» Vislanda	19,58	»
» Stockholm C	21,31	»
» Alvesta	23,45	»

Ankommande bussar (till Sävsjö torg)		
Gäller tills vidare. (Reservation för ev. ändringar)		
Från Vrigstad, alla dagar	kl. 8,54	14,50
» » lörd., sönd., helgd. och dag före helgdag		21,10
» Eksjö, vardagar utom torsdagar		16,35
» Vakås, Pilagården, alla dagar		9,15
» Hjälmaskra, alla dagar		9,30
» Kännestubba, alla dagar		9,00
» Malmback, alla dagar		9,45
» Tomtebacken, alla dagar		8,50
» Årset, alla dagar. Förbindelse med Ramkvilla i Årset		8,55
» Bjurshult—Pilagården—Nöbbeled—N. Ljunga, vardagar		9,45

Johanssons Busstrafik		
Tel. 181	SÄVSJÖ	Tel. 181
<i>Rekommenderas!</i>		
Buss tillhandahålles för sällskapsresor.		

Han letar vatten

- med slagruta

Victor Pettersson, pigg 77-åring som bor invid Fredriksbergs gruvor i Fröderyd i Småland, behärskar en gammal ädel konst som allt mer håller på att förfalla i glömska.

Victor Pettersson kan nämligen använda slagruta för att hitta malm och vatten. Genom åren har uppdragen varit många och nästan alltid har han hittat det han sökt.

Victor Pettersson bor ensam strax intill Fredriksbergs gruvor. Hustrun Margit avled för två år sedan. Huset är stort och rött och uppfördes av Gruvbolaget Småland år 1918 som arbetsbostad. Victor har el, men ingen telefon.

Bland de tusentals turister som varje år besöker de gruvrika trakterna runt Fröderyd, har Victor Pettersson blivit en mycket omtyckt personlighet. Han visar gärna runt i trakten och berättar om de tider som flytt, men framför allt visar han hur man använder slagruta för att hitta malm och vatten.

Går i arv

Victor berättar att många som kommer till honom först hävdar att användandet av slagruta är bluff.

- Men det gör de bara ett litet tag. Efter en stund har jag övertygat dem.

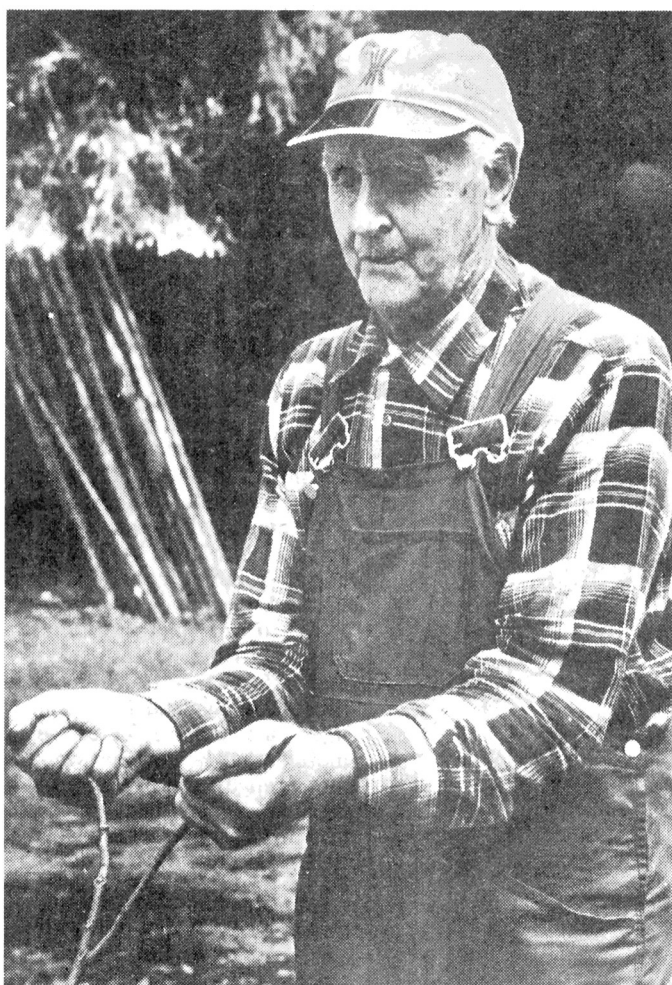
Att lära sig använda slagruta går inte. Enligt Victor Pettersson spelar det ingen roll hur mycket man tränar. Istället är förmågan ärftlig.

- Många av mina släktingar har behärskat tekniken och min far var känd som en mycket duktig slagruteman, berättar han.

I den gamla vedboden förvarar han sina slagrutor, som är vanliga, färska grenklykor.

- Helst skall de vara av säl, vide eller rönn, säger Victor och demonstrerar hur man skall hålla. De smala ändarna av klykan fattar man i händerna och handlovarna skall vara uppåt.

Sakta börjar han gå framåt. Hela tiden drar klykan ner mot marken, precis som om någon osynlig kraft påverkade den. Victor Pettersson vet att han bor på malm. Flera ådror sträcker ut från Fredriksbergs gruvor, som öppnades på 1700-talet och lades ner 1940.

Återupptar driften

- Det är precis fullt med malm överallt här, säger Victor. Faktum är att det finns så mycket att Boliden, som äger gruvorna, funderar på att ta upp driften igen.

- Det har varit gubbar från företaget här i flera omgångar och gjort mätningar. Jag hjälpte till en del med min slagruta och mina resultat stämde väl överens med deras. Och jag har meddelat dem, att beror det bara på mig säljer jag gärna mitt hus så driften kan komma igång. Fast då krävs det ju förstås att priset är bra.

Själv har han många historier att berätta om hur man använde slagrutan som verktyg under 1700- och 1800-talens gruvbrytning.

- En man fick så starkt utslag att han for ner i en bergsskreda och fick hjälpas upp. En annan var så magnetisk att hatten for av då slagrutan drog.

- Och så var det förstås gubben Björklund i Hinneryd som fick utslag på nästan allt, till och med hästar. En gång när

han var på Jägersro visade klykan honom en häst. Han satsade och vann 50 000 kronor, berättar Victor Pettersson och skrattar hjärtligt.

Mot slutet av vår vandring, ska Victor Pettersson mäta med slagrutan hur djupt malmen ligger. Han väljer en plats där grenklykan drar som mest. Sedan vandrar framåt. Efter fem meter slår slagrutan tillbaka trekvarts varv mot honom. Allt går blixtnabbt.

Djupet till malmen är detsamma som det antal meter jag gått, berättar Victor Pettersson.

Har förståelse

Victor Pettersson har förståelse för att många människor har svårt att tro att slagrutan fungerar.

- Det går i arv. Kom ihåg det. Själv har jag hållit på ända sedan jag var fem år. Och besitter man inte den magiska kraften, kan jag förstå att man

har svårt att tro det som utspelar sig, säger han och tar några steg framåt. Slagrutan reagerar direkt och drar mot marken. Victor Pettersson tittar upp och säger leende:

- Du ser själv. Jag har fått den magiska kraften.

Text och bild är hämtade från Blekinge Läns Tidning 1988-

(Forts. på sidan 16)

11-11. Text Anders Fallenius, foto Birger Lallo. Meddelat av Per Frödholm.

Lars-Åke förtydligar om Victor

Victor Pettersson föddes den 1910-03-15 i Brånskog Ramkvilla socken. Han arbetade i den så kallade Rikagruvan i Vresekull Bäckaby och det var där han blev insatt i och intresserad av gruvor och malm. Fridenborg där han bodde senare i livet var ett litet jordbruk och dessutom gick han som dagsverkare på gårdarna i trakten.

Victor gifte sig den 3 december 1949 med Margit född Freij 1916-09-01. De fick ett barn som dog nära efter födseln. Viktor blev änklings 1987-03-18 och flyttade efter några år till en lägenhet i Årset by. Han överlät sin lilla gård till en systerson som i sin tur lämnade till sin dotter. Husen förföll allt mer och tjuvar härjade vilt bland det lilla som lämnades kvar. Till och med en kakelugn plockades ner och fraktades bort. För ett par år sedan såldes fastigheten och husen som var fallfärdiga revs. Det enda som finns kvar är ett av uthusen. Victor avled den 20 februari 1997

Gruvliga nyheter

Läst av Per Frödholm

Jönköpingsbladet 1866-03-03

Om explosionen vid Fredriksbergs skifferbrott, varom nämndes i föregående blad, har hållits polisundersökning och det därvid förda protokoll insänds till Länsstyrelsen. Av detsamma inhämtas huvudsakligen följande:

Vid olyckshändelsen dödades soldaten P M Blomqvist från Fröset och dennes broder drängen Samuel Falk från Hökhult. Smeden Anders Johansson från Kallsjö och hustrun Inga Lisa Glad skadades svårt i huvudet; drängarna Peter Nilsson under Klev, Magnus Jonasson från Notteryd och C O Glad från Nässja erhöll lindrigare skador. Huvudsumman av de tre olika vittnesberättelserna om förloppet synes vara, att verkmästaren Boman kort före olyckshändelsen insatt i smedjan en glasbutelj med omkring 25 ort frusen sprängolja uti, för att upptinas; att en flaska av järnbläck med omkring halvannat skålpund sprängolja förut var ned-satt i en vattenho för att upptinas på det sätt, att vattnet uppvärmdes medelst nedförande av en glödgad järnten däri, vilket arbete sköttes av den unge, något enfaldige drängen Falk, som väl därvid burit sig oförsiktigt åt, ehuru han av arbetskamraterna i smedjan varnats för ovarsamhet. För övrigt är klart, det olyckan skedde så plötsligt och oförberett, att en nogare uppmärksamhet på vad som närmast föregick svårligen kan förutsättas. Ortens provinsialläkare är anbefalld att hålla medicinsk besiktning å de avlidna.

Fröderyd C:6 (1861-1880) sid 147

Dödbok 1866-02-23. Ynglingen Samuel Peter Falk från Röhult soldattorp (soldat Samuel Falk och Lisa Stina Johannesdotter). Krossad av våda. Sysselsatt att uppvärma en flaska stelnad nitroglycerin som därunder exploderade och förorsakade döden ögonblick-

ligen. Soldat Peter Magnus Blomqvist från Röhult soldattorp. Närvarande vid samma tillfälle, blev han så illa skadad att han avled 5 timmar därefter. Sidan 336 i Husförhörslängden.

Jönköpingsbladet 1866-03-03

Till industriutställningen i Stockholm, utställare. Carl Aspegren, Sävsjö, Fredriksberg: 1 kopparmalmsstuff, 1 skärstens- dito, 1 råkoppar- dito, 1 garkoppar- dito, 10 styck skifferskivor.

Jönköpingsbladet 1866-06-22

Måndag 4 juni klockan 10.00. Fredriksbergs bolags ordinarie bolagsstämma vid Fredriksberg.

Jönköpingsbladet 1866-07-17

Fredriksbergs takschiffer har på industriutställningen i Stockholm tilldragit sig en dansks uppmärksamhet, och han yttar därom: En utställningsartikel, som jag också vill skriva om, är det vackra taktäckningsämnet bergskiffer eller kopparskiffer från Fredriksberg i Småland. Den har en särdeles vacker skiftande kopparfärg och en svag metallisk glans, och de tak jag nere i Småland såg täckta därmed tog sig långt vackrare ut än både våra danska tegel- och våra tyska skiffertak (...).

Jönköpingsbladet 1866-12-11

Tillkännagivande. Som herr gruvingenjören och bergmästaren J A Nybergs senaste undersökning av Fredriksbergsbolagets ena gruva, Mossgruvan kallad, icke blev fulländad innan bolagsstämman avslutades, får jag för bemälda bolag härmed meddela respektive delägare det utlåtande, som över denna förrättning avgavs. Fredriksbergs kopparverk den 4 december 1866, Carl Aspegren, disponent.

Fredriksberg den 7 november 1866.

Mossgruvans utseende är för närvarande följande: Av de två i gruvans norra gavel befintliga stående malmränder är den östra fortfarande vacker, med en bredd av cirka 2 alnar, varemot den västra avsmalnadt till endast några linjers mäktighet, dock med tecken att åter börja vidga sig. Mellan dess båda fetare ränder utgöres berget av magrare kvarts-

(Forts. från sidan 16)

malm. Pallarna, gruvans egentliga botten, utgörs av god bokmalm, som närmast intill förutnämnda gavel åtföljs av kvarts, men längre mot söder av dels klorit, dels magnetkis. Denna botten har över 12 famnars längd, med en medelbredd av 4 dito. En å två trappgångar har överkorsat malmen, utan dock åstadkomma någon synnerlig olägenhet vid brytningen. Strax norr om en sådan trapp är i liggande väggen en vacker malm synlig.

Vid sydöstra änden av Mossgruvans dagöppning är sedan någon tid en rik malm synlig, vilken bör betraktas såsom en fortsättning i fält av Mossgruvans fyndighet. Ehuru så väl denna som den på botten av Mossgruvan bearbetade malmen hädanefter, som hittills kommer att omväxlande vara mer eller mindre kopparrik, bör dock genom det här erhållna nya arbetsrum, dels den fördel vinnas, att överhuvud mera malm månatligen erhålls, dels den, att malmuppfordringen för olika månader mindre än hittills kommer att i avseende på kvalitén variera, helst det torde kunna antas, att malmen i tvenne på så olika avvägning belägna arbetsrum icke samtidigt skall av- eller tillta.

Vid jämförelse mellan gruvans utseende nu och för ett å två år sedan styrkes jag i den av mig redan då uttalade övertygelsen, att malmtillgången, i samma mån fältet hinner att uppbrytas, fortfarande kommer att visa sig allt mer förtjänt av bearbetning.

Beträffande fyndighetens storlek, är den visserligen, så vitt man hittills känner, liten i förhållande till våra från urminnes tider brutna och således mer kända malmlager vid Falun, Åtvid och Nya Kopparberget, men fullt ut lika med om ej större än de vid Fångö och Virum bearbetade, av vilka åtminstone den förstnämnda eller den vid Fångö överhuvudtaget lämnat ett ganska gott brytningsresultat. J A Nyberg.

Jönköpingsbladet 1867-09-17

På begäran av sysslomännen i bruksdisponenten C Aspegrens konkurs försäljs vid auktion, som hålls på Fredriksberg i Fröderyds socken den 26 och 27 dennes, Aspegrens avträdde hela väl sorterade lösöresbo, bestående av guld, silver, galvaniserat nysil-

ver, koppar, malm, mässing, glas och porslin, varav en bordsservis, en mängd duktyger och annat linne, sängkläder av fjäder, tagel och krullhår, klädda och oklädda möbler av alla slag, varav en stor del av mahogny, 1 bättre piano, väggur, lampetter och speglar; berett läder, vinter- och sommaråkdon, varav en droska, par och enbetsседlar; kreatur av en ko, några gäss; järn- och trä saker, vävredskap m m.

För att kunna medhinnas börjas auktionen klockan 11.00. Spisning och foder finns på stället att tillgå. Endast säkra inropare erhålla betalningsanstånd till den 1 nästa mars. Vetlanda den 12 september 1867. Wellin och Lagerqvist.

Jönköpingsbladet 1868-08-20

Enligt borgenärernas i bruksförvaltaren Carl Aspegrens konkurs beslut kommer vid offentlig auktion, som numera hålls på brukskontoret i Fredriksberg, torsdagen den 10 nästkommande september klockan 10.00, att ovillkorligt försäljas till den högstbjudande, om anbud erhålls, dels 34 aktier uti Fredriksbergs kopparverksbolag och dels konkursmassans lösningsrätt till en å hemmanet Karstorp avsöndrad jordlägenhet om 2 tunnland med därå befintligt skifferbrott. Betalningen erläggs innan årets slut. Vetlanda den 17 augusti 1868. Wellin.

Jönköpingsbladet 1868-09-05

Torsdag den 10 september klockan 10.00. Auktion vid Fredriksberg å disponenten Aspegrens bruksandelar.

Boktips

En psykobiografi över Lina Sandells sorgbearbetning mellan åren 1858-1861.

En akademisk avhandling av Sofie Walter, Lunds universitet, 2013. Skänkt till vår förening av nämnde Walter.

”Det var en plågsam stund, en stund af indre smärta”

Våra kyrkoherdar

- ett sammandrag av tidigare artiklar

Text Lars-Åke Andersson

I höstnumret 1999 av Rötter & Frön påbörjade jag en serie om Fröderyd socken och pastorats kyrkoherdar. I förra årets nu medlemsblad avslutades serien. Fröderyd församling finns inte längre detta sedan den sammanlagits med grannförsamlingarna till en större enhet.

Eftersom det gått så lång tid sedan den första prästpresentationen skedde tycker jag såväl som redaktören att det är på sin plats med ett kortare sammandrag av kyrkoherdelistan.

1. Av de tidigaste prästerna som verkade i socknen vet vi inget utan det är först 1347 som det första kända namnet dyker upp. Han hette Johannes och bevittnade detta år äktheten av ett sigill. I ett testamente från 1309 tilldelades prästen i Fröderyd 2 mark. Något namn är inte känt.

2. Drygt tjugo år senare verkade här en kyrkoherde tillika häradsprost vid namn Karl. Han bevittnade sigill vid flera kända tillfällen mellan 1369 och 1383.

3. Gudmund 1429 och 1446. Även han var häradsprost. Sannolikt bör det ha varit någon mellan honom och Karl. Tidsintervallet verkar vara långt.

4. Nicolaus Finns omnämnd i ett brev av biskop Brask daterat 4 mars 1526.

5. Peder Ekasson Fanns i Fröderyd 1554 då han lämnade 1 1/2 daler i insamlingen av medel till Erik XIV friarresa till England.

6. Andreas Benedikti Var riksdagsman för prästståndet 1569. Var troligen i tjänst i Fröderyd 1565-1591.

7. Petrus Andreae Underskrev Uppsala mötes beslut 1593. Dog troligen i pesten 1602.

8. Carolus Christmanni Endast omnämnd 1603.

9. Nicolaus Bringius Kyrkoherde i 30 år, 1612-1642. Riksdagsman i Örebro 1610. Son till kyrkoherden i Bringetofta. Hade åtta barn.

10. Johan Bringius. Son till företrädaren. Kyrkoherde mellan åren 1643 och 1668. Hade problem med sjuklig hustru och en bråkig dotter och tillika måg.

11. Gudmundus Stapelius. Född 1625, kyrkoherde i Fröderyd 1670 till sin död 1687.

12. Andreas Boman Av bondesläkt men gift med en prästdotter. Före tiden i Fröderyd var han bland annat slottsprekiant i Jönköping och garnisonsprekiant i Kristianstad. Tros ha varit gynnad av bekanskap med kungen som lär ha besökt Boman i Fröderyd. Till minne av detta ska han ha planterat "Sandellasken".

13. Johan Krok Var kyrkoherde här i tretton år. Tidigare regementspastor. Avled barnlös 10 juli 1737.

14. Samuel Rogberg Omtalad än idag för sitt bokverk Historisk beskrivning över Småland. Fröderydstjänsten var mellan åren 1739-1760. Riksdagsman 1738, 1741 och 1755-1756.

15. Andreas Colliander En av många i den kända prästsläkten Colliander. Var i Fröderyd åren 1761-1780. Gift med en dotter till företrädaren i sitt andra äktenskap. Begravd på kyrkogården i Fröderyd där den gjutna gravhällen finns kvar.

16. Carl Lundh Född 1729. Tidigare komminister i grannsocknen Lannaskede. Kyrkoherde mellan åren 1782 och 1796.

17. Johan David Rogberg Son till Samuel R. Född 1748. Kyrkoherde här 1797-1802. Blev därefter kyrkoherde i Alseda och verkade där till sin död 1819.

18. Johan Allgulin Född i Algutsboda 1738 och tillträdde tjänste i Fröderyd 1803. Blev tjänstefri på grund av blindhet 1814 men var kvar till sin fem år senare.

19. Olof Koreanius Bondson från Nöbbele i Kronobergs län. Tillträdde tjänsten här hela 67 år gammal 1820 och verkade i endast fyra år.

20. Fredric Stocke Kyrkoherdeson från Fryele socken. Född 1775 och kyrkoherde i Fröderyd 1825-1829.

21. Jonas Sandell En relativ ungdom, var 39 år vid tillträdet 1829. Drunknade i samband med en båtresa över Vättern 1858. Begravd i Fröderyd. Far till psalmförfattarinnan Lina Sandell.

(Forts. på sidan 19)

22. Nils Gustaf Holmer Måg till företrädare. Gift med dennes dotter Christina Sophie. Var kyrkoherde 1859-1871.

23. Per Petersson Född i Jönköping 1814 och till trädde tjänsten här 1871. Var före det kyrkoherde i Nottebäck. Död 1896.

24. Olof Mauritz Bursell Kyrkoherde i endast två år. Avled i november 1899.

25. John August Petersson Född i Jönköping 1846 och död i Fröderyd 1917 efter 17 tjänsteår.

26. Johannes Emil Floren Född i Bäckaby men uppväxt i Amerika dit han utvandrade med föräldrarna. Studerade på flera platser i Amerika och Europa. Kyrkoherde här 1917-1928. Dog ogift detta år.

27. Carl Fredrik Svensson Född västgöte men mestadels boende i Småland efter att ha varit lärare blev han komminister i pastoratet 1927 och vid företrädarens bortgång kyrkoherde och innehade den till pensioneringen 1958.

28. Josef Imberg Född 1916 i Södra Solberga. Kyrkoherde i Fröderyd 1959 och en bit in på 1960-talet. Verkade som missionär i Afrika såväl före som efter tiden i Fröderyd.

29. Martin Angser. En bygdens son som 1965 tillträdde tjänsten i hemsocken. Efter pensioneringen tjänstgjorde han vid flera tillfällen som vikarie. Det var Martin som tog initiativet till en återuppstart av den vilande Hembygdsföreningen.

30. Åke Ekdahl Född 1918 och kyrkoherde i Fröderyd 1974. Kvar till pensioneringen.

31. Ingemar Johansson. Den friska fläkten, en ung modern präst som umgicks med folket i alla sammanhang. Installerad 1984 och var tyvärr endast kvar i några år. Verkar fortfarande som präst på annan ort.

32. Arne Svensson Hann knappt börja innan han slutade

Därefter blev det Lannaskede pastorat och numera har församlingen detta namn.

För den som vill veta mer om våra kyrkoherdar hänvisas till Växjö stifts herdaminnen och Rötter & Frön nummer 23-47.

Gå på prevetet

Nödige Lars-Åke Andersson

Har ni varit på prevetet? Det är väl ett ord som knappast används numera men i min barndom hörde jag det då och då. Prevetet härleds från ordet privat. Det avser det lilla rummet eller byggnaden där vi utför privata angelägenheter. Ordet är belagt över hela landet sedan medeltiden och är ett låneord från franskan. Den som besöker prevetet går alltså på dass eller på ren svenska till skithuset.

Verksamhetsberättelse

Fröderydbygdens Forskarvänner 2012

Styrelsen för Fröderydbygdens Forskarvänner har bestått av Lars-Åke Andersson, Landsbro ordförande och kassör, Marie Danvall, Landsbro, sekreterare och Per Frödholm, Asarum redaktör.

Söndagen den 13 maj hölls den årliga träffen med årsmöte i Årset Bygdegård. Fjorton medlemmar hade hörsammat inbjudan och fick förutom ta del av varandras erfarenheter inom släktforskningen lyssna till Helen Höijer som berättade om den gamla hälsobrunnen vid Lannaske. Många fröderydsbor var där som gäster (patienter) medan andra arbetade där.

Under året har alla medlemmar fått ett nummer av Rötter & Frön samt ett Sensommarbrev. Det förra genom redaktörens försorg medan ordförande stod för brevet. I detta gick även påminnelse ut till de som inte erlagt sin årsavgift. Redaktören har även förnyat hemsidan med aktuella uppgifter.

Fröderyd uppmärksammades i TV-programmet "Vem tror du att du är" när Lasse Åberg gick omkring på en kyrkogård i Amerika och hittade en gravsten där Fröderyd var omnämnt.

Medlemsantalet var vid årets slut 51. En ökning med 1. Tre tidigare medlemmar har lämnat föreningen medan 4 nya och nygamla anslutit sig.

De ekonomiska tillgångarna utgjordes vid årsskiftet av kronor 4.522:03.

Styrelsen tror på en fortsatt aktiv Fröderydbygdens Forskarvänner och hoppas på en större uppslutning till 2013 års träff.

Landsbro den sista februari 2013

Lars-Åke Andersson

Marie Danvall

Per Frödholm

